

Kupil jih je neki mestni svetovavec, in moral sim jih v dervarnico peljati. To bo za uboge ljudi, so rekli.“

„Kaj? se ubogem derva li v dar dajejo?“

„Tega ne vem.“

„To je vse drugače, to vem. Mesto je bogato, in nakupi mnogo mnogo sežnjev pacelnov*), zvezčikov, ter jih po zimi v celo majhnih povzemkih ubogim prodaja, ker je odertija pri dervah v mestu presilna. To more biti v mestu, pri nas pa že ne.“

„In zakaj ne, Velkučnik! zauka Rudnik. Nisi še danes nobeno besede pregovoril; pa zdaj nam, kakor se mi zdi, na sled pomagaš. Dervarnico moramo napraviti.“

„Oj, Rudert, to če penezov; kaj takega morejo mestjani narediti, vasčani pa —? Kdo pa bo zato donarje dajal, in zalagal?“

„V naši vasi ne potrebujemo nobenega beliča zaloge k temu; derva damo sami. Mnogi izmed nas prodajajo derva, in rušo; ali vse v mesto zvozimo, ali nekoliko posamesno prodamo, je gor in dol. Kako pa naredijo to v mestu, povej Velkučnik?“

„Na! Tam je naprava takale: V dervarnici, ki je prosto dvorišče, stoji kučica, kjer čuvaj in ogleduh stanuje. Ta scepi in soseka derva, jih zloži v sklade, in varuje. Dvorišče je visoko zagrajeno, da se nič ne more ukrasti. Kdor torej hoče za nekoliko grošev derv imeti, gre k milozinarju, ki je, kakor sim slišal, neki mestni svetovavec, in dobí naukazni pis, ki ga v dervno dvorišče nese. — Tamošni čuvaj ima močen jermen, enak bikovici ali podpersniku s raznimi luknjicami. V jermen on zakopča (zapne) tako terdo, kakor je mogoče, povzemko derv. Pri vsaki luknjici je cena zaznamvana.“

„Tega ne umem.“

„Ej da! To ni težko razumeti. Ko je jermen na nar dalje zakopčan, velja več, kakor kadar je terdši zapet.“

(Dalje sledi.)

Kako se ravnati, če človeka griža napade?

Griža je létas po več krajih. Nek častit gosp. fajmošter iz Štajarskiga so nas naprosili, naj bi kakšno zdravilo po „Novicah“ nasvetovali ter so naš vprašali: ali bi o griži arnika kaj veljala.

Radi damo odgovor na to vprašanje, ker „Novice“ imajo namen v vsih potrebah svetovati in pomagati, če le morejo. Pred vsim pa smo dolžni povedati, de je griža — posebno tako imenovana kervava griža — silno nevarna boleznin, ktera zdravnikove pomoči potrebuje, ki zdravila daje po lastnosti in stopnji bolezni, ki se ne dajo po enim kopitu svetovati. Od arnike nimamo nobene skušnje, ker je arnika le bolj homoeopatiško zdravilo, mi pa se s homoeopatikom ne pečemo.

Pred vsim naj bo vsacimu povedano, de griža je vselej prisad ali vnetje čev, pri katerim se posebno končno čevo — ritnik — vname. Naj si vsak to dobro dobro v glavo utisno, ker iz tega, de vé, de so o griži čeva vnete, bo lahko spoznal, kako škodljive so o griži tako imenovane močne, dišeče (gvircaste) zdravila, vino, žganje, brinovec, poper, cimeti i. t. d. Pa v driski in hitrici je gorko černo vino s cimeta že vunder večkrat pomagalo — bota ali uni rekel. Ali, prijatelj! driska ali hitrica ni vselej griža. O pervim začetku, če se je kdo trebuh ali noge prehladil ali kaj napčniga, sadja ali kaj družiga enaciga povžil, prime človeka včasih driska in ga tudi po čevih kolje in dere, — pa to klanje

večkrat popolnoma preneha, tudi človeka ne mrazi in ga vročina ne kuha. Takrat zna dobro gorko vino (posebno černo vino) z enmalo cimeta, ali pa tudi kamilčna voda, ali kakšni požirk brinoveca, prižgana župa in enake reči prav dobre biti, zlasti če človek še trebuh prav gorko s flanelo ali s svilno (židano) ruto preveže.

Kakor hitro pa bolnika po čevih neprenehama kolje, ga driska napada, in kadar je vročnica (Fiber) pritisnila, takrat pa so vse gori imenovane zdravila hud strup, ktere, kakor vsak lahko zapopade, prisad ali vnetje v čevih še povikšajo, zato, ker čeva še bolj vnamejo.

Kader človeka griža napade, ste med domačimi zdravili ti dve nar boljši in nar potrebniši: prvo je gorkota, drugo pa so žlezaste pijače.

Grižev človek naj se tedaj v posteljo vleže, dobro odene, de se potiti začne; pot zaverne bolezin iz čev na kožo, de se driska in tudi klanje ustavi. De se pa človek lože potí in tudi vnetje in bolečine v čevih potolažijo, je dobro, če bolnik žlezaste pijače toplo pije, ajbžev čaj ali tē, ali ječmenovo vodo, ali iz sladkih mandeljnov napravljeno vodo (15 — 20 zlušenih in stolčenih mandeljnov na 1 polič vode). Vse se mora — smo rekli — gorko vživati. Bolnik tudi ne sme iz postelje vstajati in iz hiše na merzel zrak k potrebi hoditi, ampak jo v hiši na posodo opravljati, ki se mora vselej berž iz izbe nesti. Vselej je dobro, če bolnik nogovice (štumfe) na nogah obderží, de se ne prehladí. Čez trebuh naj se pokladajo gorke rute ali sogreta flanela. Jé naj nič, kakor — če more — čisto meseno pa ne osoljeno župo, ali če te nima, gorak in redek sok, tudi ne osoljen. Vsako prehlajenje ali napčna jed je grozno škodljiva.

Kdor se bo tako ravnal, si bo večkrat pomagal, če le griža ni prehuda, ktera potem zdravnikove pomoči potrebuje.

Slovesnost v jami pod Malim gradom pri Planini.

(Konec.)

Od Kalvarije naprej je bila pot bolj težavna, tu in tam sterma; po razvaljenim kamnji je bilo lesti, po polzkih in mokrih tleh varno štopati, po robovih se loviti, če ni kdo hotel na eni strani v globočino zderkniti, na drugi v globoke luknje, polne vode se vmočiti. Vender vse je veselo in serčno naprej stopalo, luči ob stenah in v rokah so pot kazale, in bengaljski oginji je razprosterte temine od časa do časa razgrinjal. Takó je veči del množice zaporedama noter do jezera prišel, brez de bi se bilo komu kake posebne nesreče pripetilo. Tukaj nad jezeram stati je groza vsaciga obhajala; luč svečave je bila preslaba, v breznu doli vodó pokazati, in v višavi gori čudne oboke razkriti; višava jame je na tem mestu 40 sežnjev, od vode do verh oboka. Kar je spet bengaljski oginji posvetil; pa preden je bilo moč, okó na vse strani obrniti, in čuda stvarnikove nekoliko spoznati, je tista svetloba minula. Zdaj je pot spet vse naglo nazaj peljala, in preden se je iz jame stopilo, so zaostali pesmoljubi slovensko petje znotrej začeli, ki se je po nezmernih prostorih čudno razlegalo. Ko je vse zopet čez vodo pod milo nebo prišlo, je gostoljubni župan g. Vilher nekoliko utrujenim obiskovavcam jame okrepčanja pripravil, dobriga vina in vola. In zdaj je mnogokrat zadonelo: Živijo gospod Dr. Schmidl, g. Rudolf, g. Urbas, ki se je bil l. 1849 prvi dalje v jamo iti podstopil, in verli Planinčanje. Prijazni pogovori, veselo petje domačih pesem, in druge kratkočasnosti, ker je g. Dr. Schmidl vse znal oživiti,

*) Pacelni so na Koroškem nescepljene polena, ki se dobé od oklestjenih vej borovega ali smrekoviga, ali kakoršnega si bodi drevja, navadne dolgote 24 — 30 palcov. Kako se jim pravi drugači?